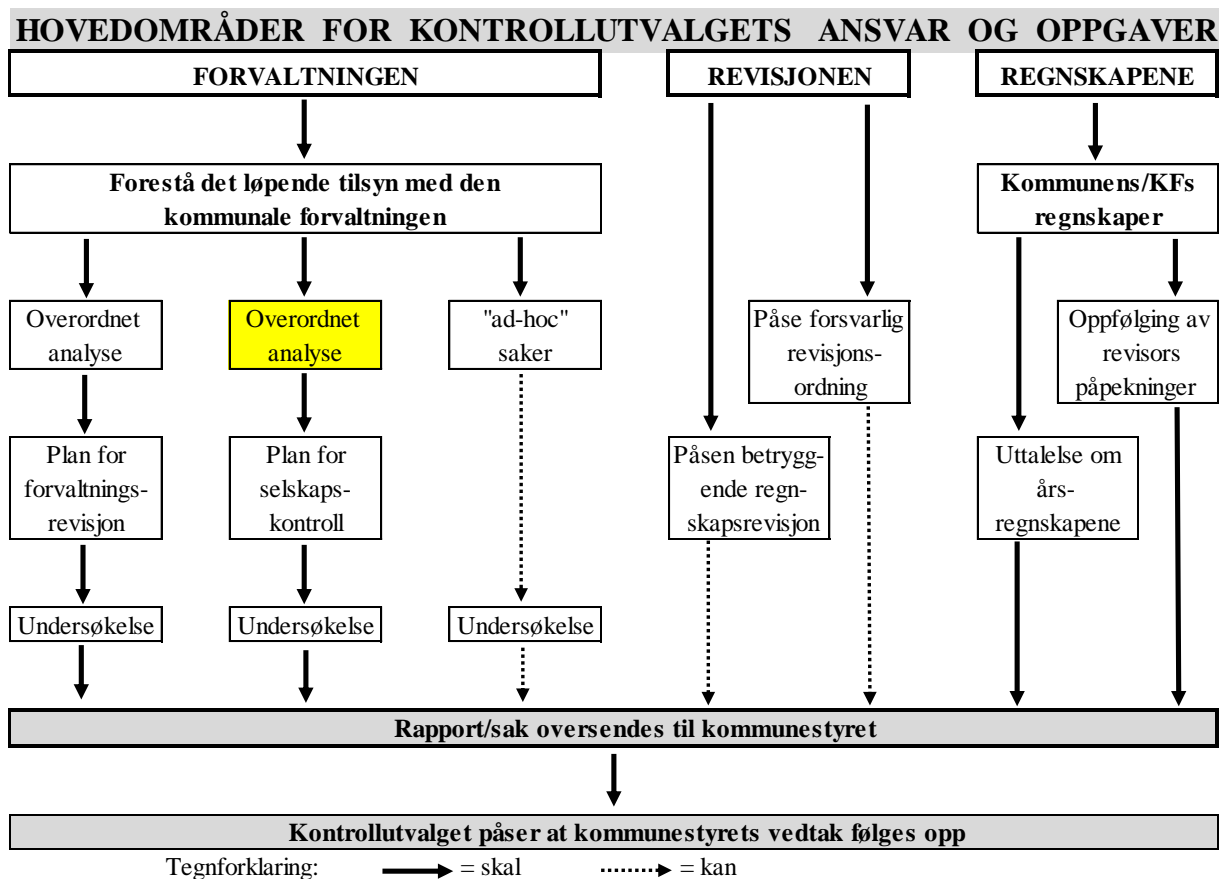

OVERORDNET ANALYSE AV KOMMUNENS EIERSKAP

- LURØY KOMMUNE -

INNHOLDSFORTEGNELSE:

Kapittel:

Side:

Forord

Om analysen

1. Analyse av områder i kommunens eierskap
 - 1.1 En oversikt av eierskapets aktivitetsbasis
 - 1.2 Selskapsovergripende funksjoner i kommunens eierskap
 - 1.2.1 Styrende dokumenter
 - 1.2.2 Styring og kontroll
 - 1.2.3 Saksbehandling, politisk og administrativ
 - 1.3 Selskaper som kan underlegges forvaltningsrevisjon
 - 1.3 Selskaper som kan underlegges forvaltningsrevisjon
 - 1.3.1 Bra-Pro Lurøy kommunale Vta AS
 - 1.3.2 Helgeland Avfallsforedling IKS (HAF)
 - 1.3.3 Retura HAF AS
 - 1.3.4 Indre Helgeland Regionråd (§27)
 - 1.3.5 Indre Helgeland Kontrollutvalgssekretariat (§27)
 - 1.4 Øvrige momenter ved kommunens eierskap
2. Oppsummering av analysens indikasjoner/risiko for avvik/svakheter

FORORD

Kontrollutvalget skal gjennomføre «Forvaltningsrevisjon» (i hht. KU-forskriftens kap. 5) samt gjennomføre «Selskapskontroll» (i hht. KU-forskriftens kap. 6).

Før forvaltningsrevisjon og selskapskontroll bestilles og gjennomføres, skal det lages en «Plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon» og en «Plan for gjennomføring av selskapskontroll».

De to planene skal være basert på overordnede analyser – henholdsvis «Overordnet analyse av kommunens virksomhet» og «Overordnet analyse av kommunens eierskap».

Skissen nedenfor forsøker å vise hva som danner utgangspunktet for de to analysene ved å trekke opp grensene mellom begrepene «Forvaltningsrevisjon» og «Selskapskontroll».

Det springende punkt i grensedragningen er at

- det som er innenfor rådmannens operative ansvar, inngår i kontrollutvalgets arbeid knyttet til «Forvaltningsrevisjon» (dvs. KU-forskriften kap. 5)
- det som er utenfor rådmannens operative ansvar, inngår i kontrollutvalgets arbeid knyttet til «Selskapskontroll» (dvs. KU-forskriften kap. 6).

OBS: Vedr. kommunale foretak:

Ut fra den alminnelige forståelsen av KU-forskriftens kap. 5 og 6, skal Kommunale Foretak vurderes innenfor kap. 5 (dvs. forvaltningsrevisjon).

For å sikre helhet i kontrollutvalgets arbeid med forvaltningsrevisjon og selskapskontroll, anbefaler imidlertid KU-sekretariatet at kommunale foretak vurderes innenfor selskapskontrollen (dvs. KU-forskriftens kap. 6).

Hensikten med å trekke kommunale foretak inn under vurderinger knyttet til selskapskontroll, er at kommunale foretak ligger utenfor rådmannens alminnelige operative ansvar. Selskapskontrollens eierskapskontroll kan imidlertid ha bedre potensiale til å avdekke eventuelle avvik/svakheter i kommunens forvaltning av kommunale foretak, enn hva prosessen frem til en forvaltningsrevisjon kan ha.

Kommunale rettssubjekter		Ikke-kommunale rettssubjekter	
Innenfor rådmannens operative ansvar, dvs. hele kommunens virksomhet (unntatt komm.foretak/samarbeid)	Utenfor rådmannens operative ansvar, dvs. Kommunale foretak, Interkommunale samarbeid	Kommunalt heleide AS og IKS	Kommunalt deleide AS, IKS og kommunalt hel-/deleide andre virksomhetsformer samt stiftelser

Kontrollutvalgets oppgaver/ansvar ved forvaltningsrevisjon og selskapskontroll

Overordnet analyse av kommunens virksomhet	Overordnet analyse av kommunens eierskap	
Plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon	Plan for gjennomføring av selskapskontroll	
Forvaltningsrevisjon	Forvaltningsrevisjon	
	Eierskapskontroll	

Forvaltningsrevisjon
i hht. KU-forskrift kap. 5

Selskapskontroll
i hht. KU-forskrift kap. 6

OBS: Et kontrollutvalgs «normale» ressursbruk rettet mot henholdsvis forvaltningsrevisjon og selskapskontroll kan grovt sagt sies å være i størrelsesorden «80/20», dvs. det motsatte av hva figuren ovenfor kan gi inntrykk av.

OM ANALYSEN

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper m.m. (hjemlet i kommunelov §5).

Kontrollutvalgets påseansvar i forhold til kommunens interesser i selskaper ivaretas ved at kontrollutvalget gjennomfører selskapskontroll.

En selskapskontroll gjennomføres i form av eierskapskontroll og eventuelt i form av en forvaltningsrevisjon hvis behovet tilsier dette.

Selskapskontroll i form av eierskapskontroll:

Eierskapskontroll av kommunens selskapsinteresser er obligatorisk.

En eierskapskontroll av kommunens selskapsinteresser handler om hvordan kommunen ivaretar sitt/sine eierskap og skal bl.a. kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser i selskaper gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger (jfr. for øvrig KU-forskriften § 14, 1.ledd).

I prinsippet skal en eierskapskontroll kunne gjennomføres uten å innhente informasjon fra enkeltstående selskaper, og således kan hele porteføljen av kommunens eierinteresser undergis eierskapskontroll – uavhengig av eiersammensetning m.v.

Selskapskontroll i form av forvaltningsrevisjon:

Forvaltningsrevisjon av kommunens selskapsinteresser er frivillig.

En forvaltningsrevisjon av kommunens selskapsinteresser handler bl.a. om hvordan selskapet ivaretar forvaltningen av sine lovpålagte, eierpålagte og selvpålagte oppgaver m.v.

Forvaltningsrevisjon av selskap(er) forutsetter innhenting av informasjon fra selskapet. Kommuneloven § 80 gir kommunens KU og revisor rett til å kreve de opplysninger som finnes påkrevd for deres kontroll av aksjeselskaper og interkommunale selskaper som i sin helhet eies direkte – eller indirekte (datterselskaper) - av kommuner/fylkeskommuner.

Gjennomføring av en selskapskontroll er et resultat av en prosess som starter med utarbeidelse av en overordnet analyse av kommunens eierskap.

Med bakgrunn i analysen, utarbeider KU en «Plan for gjennomføring av selskapskontroll». Planen skal vedtas av kommunestyret. Når planen er endelig vedtatt, kan KU bestille gjennomføring av selskapskontroller.

Den overordnede analysen av kommunens eierskap skal gjøres ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for selskapskontroll på de ulike sektorer og med de ulike selskapene (jfr. KU-forskriften § 13, 2.ledd).

KU-Lurøy vedtok i møte 20.11.2015 (KU-sak 015/15) å be KU-sekretær (Indre Helgeland Kontrollutvalgssekretariat) utarbeide «Overordnet analyse av kommunens eierskap».

1. ANALYSE AV OMRÅDER I KOMMUNENS VIRKSOMHET

1.1 EN OVERSIKT AV EIERSKAPETS AKTIVITETSBASIS

Kommunens eierskap:

Selskapsnavn	Org.-nr.	Bokf. EK (mill. kr.)	Bransje/formål	Eier-/andelsandel	Rett til FR via k.Jov §80
<u>Aksjeselskaper:</u>					
1) Nord Reker AS	962 136 583	1,6	Engroshandel med fisk, skalldyr, bløtdyr	11,83%	Nei
1) Helgeland Reiseliv AS	997 877 047	2,4	Turistkontorvirksomhet og distinasjonsselskaper	5,88%	Nei
1) Samisk Avis AS	930 494 747	0,9	Utgi avisa Sagat og utgi annet til samisk befolkning.	0,10%	Nei
1) Rødøy-Lurøy kraftverk AS	915 558 119	150,5	Handel med elektrisitet	12,05%	Nei (?)
1) Sleneset Fiskemottak AS	996 124 479	0,9	Utleie av fast eiendom	16,90%	Nei
1) Statoil ASA				56 aksjer	Nei
1) Norsk Hydro ASA				65 aksjer	Nei
1) Aldersund Allaktivitetshus AS	995 128 721	1,5	Utleie av fast eiendom	22,12%	Nei
1) Solværøyan Invest AS	998 595 541	0,4	Investeringselskap	31,25%	Nei
1) Yara Internasjonale ASA				13 aksjer	Nei
1) Bra-pro Lurøy Kommunale Vta AS	958 675 070	3,3	Varig tilrettelagt arbeid	100,00%	Ja
1) Kystkultursenteret Lovund AS	974 699 478	2,4	Drift av historiske steder, bygninger m.v.	1,77%	Nei
1) Vital EK ???	???			?	
<u>Interkommunale selskaper:</u>					
2) HAF IKS	971 140 496	31,2	Innsamling ikke-farlig avfall	9,52%	Ja
<u>Andre selskapsformer:</u>					
1) Biblioteksentralen SA	910 568 183	195,0	Engroshandel med bøker, aviser og blader.	?	Nei
1) Kommunal Landspensjonskasse GFS	938 708 606	17 644,0	Livs- og pensjonsforsikringer.	?	Nei
<u>Stiftelser:</u>					
1) Valnesfjord Helsesportsenter	976 516 745	39,4	Rehabilitering/opptrening		Nei
<u>Kommunale foretak:</u>					
<u>Interkommunale samarbeid:</u>					
2) Indre Helgeland Regionråd	988 348 546	-	Uttalelser/initiativ som fremmer regionens interesse	?	Ja
2) Indre Helgeland Kontrollutvalgssekret.	988 462 217	-	KU-sekretariat for samarbeidets kommuner	?	Ja
			Annet (eks. PPT) ???		
			Annet (eks. kompetansesenter) ???		
3) Salten Krisesenter					
3) Kemnersamarbeid med Vefsn					
3) Rana helsepark (ØHJ)					
3) Samhandlingsavtaler med sykehuset					
3) Polarsirkelen friluftsråd					
3) Helgeland museum					
3) Bibliotek bokbuss					
3) Legevaktsformidling Rana					
3) Nettverk kreftomsorg					
3) Konfliktrådet i Helgeland					
3) 110-sentralen					
3) Midtskandia					
<u>Kilder:</u>					
1) Eierskapet funnet i kommunens årsregnskap 2014 og 2015 (note 5).					
2) Eierskapet funnet i "purehelp.no" og andre kilder.					
3) Opplyst fra rådmannen i mail til KU-sekretær					

1.2 SELSKAPSOVERGRIPENDE FUNKSJONER I KOMMUNENS EIERSKAP

1.2.1 Styrende dokumenter.

Noen sentrale kriterier innen området:

- Delegasjonsreglement, samt rutiner for håndtering av eierskap (eierskapsmelding e.l.).
Kommunestyret, som øverste ansvarlige organ også for kommunens ulike eierskap, må gis muligheten til å avklare hvilke forvaltningsledd/funksjoner innen den kommunale virksomheten som skal ha fullmakt og/eller plikt til bl.a. å
 - treffe avgjørelser i de ulike type saker som vedrører det enkelte eierskap,
 - tilrettelegge for avgjørelser i de ulike type saker som vedrører det enkelte eierskap,
 - følge opp avgjørelser i de ulike type saker som vedrører det enkelte eierskap,
 - innhente selskapsopplysninger og rapportere til ansvarlig forvaltningsledd,
 - m.v.Eksempler på ulike type saker som vedrører det enkelte eierskap kan være:
 - valg av styremedlemmer,
 - godkjenning av selskapets årsregnskap/årsberetning,
 - endring av selskapsvedtekten,
 - salg av/investering i vesentlige selskapsmidler,
 - m.v.
- Eierstrategier og/eller eieravtaler.
Kommunestyret må gis muligheten til å avklare kommunens hensikt med det enkelte eierskap. Hensikten med eierskapet bør være førende for på hvilken kriterier eierskapet skal følges opp, eksempelvis:
 - Finansielt motivert eierskap følges opp med hovedfokus på om eierskapet gir den økonomiske verdiskapning og avkastning som forventes.
 - Operativt motivert eierskap følges opp med hovedfokus på om eierskapet utfører de funksjoner og oppgaver de er satt til å utføre.

Risiko/indikasjoner for avvik/svakheter innen området:

Det kan foreligge risiko for at eksisterende, styrende dokumenter ikke fullt ut er dekkende som redskap for å håndtere kommunens eierskap på en betryggende måte.

Noen problemstillinger innen området:

- Har kommunen rutiner/regler/retningslinjer som gir føringer for å kunne håndtere det enkelte eierskap på forsvarlig måte - etterleves rutinene/reglene/retningslinjene?

1.2.2 Styring og kontroll

Dette kapitlet er nærmest identisk med tilsvarende kapittel i «Overordnet analyse av kommunens virksomhet», dog er teksten nedenfor tilpasset styring og kontroll som vedrører kommunens eierskap. Tematikken «lederskap» er imidlertid utelatt nedenfor i dette kapitlet i og med at lederskapet må utøves av – og i - det enkelte selskap.

Noen sentrale kriterier innen området:

Styring skjer med utgangspunkt i de vedtekter, mål, lovkrav og eventuelle øvrige forutsetninger som gjelder for det enkelte eierskap kommunen er involvert i, og **relevant**

styring kan bare skje dersom kommunen driver en kontroll som balanserer med behovet for styringssignaler.

Kontrollaktivitet skal levere styringssignaler til det/de aktuelle forvaltningsledd.

(OBS: Det engelske begrepet «control» forstås i den engelskspråklige litteraturen å omfatte *styring og kontroll*. «Internal control» er imidlertid oversatt til *intern kontroll* på norsk, og mange oppfatter dermed feilaktig at begrepet intern kontroll kun omfatter kontroll. Den norske oversettelsen av «internal control» bør forstås som *intern styring og kontroll*).

Et minimum av kontrollaktivitet oppnås når man gjennomfører kontrolltiltak på relevante momenter som fremkommer ut fra risikovurderinger - dvs. å avdekke sannsynligheten for, og konsekvensene av uønskete hendelser.

Relevante risikovurderinger oppnås når kommunen for det enkelte eierskap foretar vurdering av eksempelvis:

- hva kan gå galt/hvilke hendelser er uønsket,
- hva er sannsynligheten for at de uønskede hendelsene inntreffer,
- hvilke konsekvenser kan de uønskede hendelsene medføre,

i forhold til den vedtekt, mål, lovkrav og eventuelle øvrige forutsetninger som styringen av virksomheten skal sikre imøtekommelse av.

Risiko/indikasjoner for avvik/svakheter innen området:

Styring og kontroll danner grunnlaget for å sikre oppfyllelse av kommunens hensikt med det enkelte eierskap.

Det er naturligvis det enkelte selskap selv som skal sikre at eiernes forventninger imøtekommes. Kommunen må imidlertid kontrollere om forventningene imøtekommes.

Avvik i forhold til dette må kommunen identifisere for å kunne gi styringssignaler til relevant forvaltningsledd i kommunen, eller direkte til selskapet selv.

I håndteringen av kommunens enkelte eierskap ligger alltid en risiko for at styring og kontroll ikke i tilstrekkelig grad er utviklet i forhold til det som kreves for å oppnå eierskapets formål, og i forhold til at dette oppnås på en effektiv måte.

Noen problemstillinger innen området:

- Er det etablert system i kommunen for en helhetlig, løpende risikovurdering som bl.a. identifiserer hva som er uønskede hendelser/avvik ved det enkelte eierskap?
- Er det etablert system i kommunen for en helhetlig, løpende intern kontroll av det enkelte eierskap (altså styring og kontroll) som bl.a.:
 - sikrer at det iverksettes tiltak for å eliminere uønskede hendelser/avvik?
 - sikrer at relevant forvaltningsledd eller selskapet selv følger opp tiltakene som skal eliminere uønskede hendelser/avvik?
 - sikrer at uønskede hendelser/avvik avdekkes og rapporteres til relevant forvaltningsledd eller selskapet selv slik at forholdet eventuelt kan lukkes/repareres og at forholdet fører til en forsterkning av de tiltak som er etablert for å eliminere uønskede hendelser/avvik?

1.2.3 Saksbehandling, politisk og administrativ

Dette kapitlet er nærmest identisk med tilsvarende kapittel i «Overordnet analyse av kommunens virksomhet», men teksten er tilpasset saksbehandling av kommunens eierskap.

Noen sentrale kriterier innen området:

Begrepet «saksbehandling» i kommunal sektor kan favne vidt og kan berøre mange ulike temaer innenfor den offentlige forvaltningsrett og innenfor kommunens egne regler og retningslinjer.

På en forenklet måte kan en si at saksbehandling er den prosess som fører frem til endelig iverksettelse av et vedtak. De mer overordnede momentene i denne prosessen regnes ofte å være:

- Forberedelse av saken:

Administrasjonssjefen skal påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet (i hht. kommunelov §23).

Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes (i hht. forvaltningslov §17). En logisk konsekvens av denne bestemmelsen er at opplysningene som gis i saken må være relevante - både i forhold til sakens innstilling til vedtak og i forhold til selve vedtaket.

Krav til at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, gjelder også for vedtak som fattes innenfor administrasjonens fullmakter.

- Vedtakskompetanse i saken:

Kommuneloven gir bestemmelser om bemyndigelse til å fatte vedtak, bl.a.:

- I enkelte saker er det bare kommunestyret *selv* som kan vedta en sak, dvs. at avgjørelsen ikke kan delegeres - eksempel fra kommunelov §44 nr.6: «Kommunestyret og fylkestinget vedtar selv økonomiplanen og endringer i denne.» (se også eksempel i strekpunkt nedenfor).

- For de øvrige sakene skal kommunestyret selv vedta **reglement for delegasjon av avgjørelsesmyndighet** og for innstillingsrett (i hht. kommunelov §39 nr.2).

For den type saker der kommunens delegasjonsreglement gir rådmannen avgjørelsesmyndighet, utarbeides eget **reglement vedr. administrativ delegasjon**.

- Iverksettelse av vedtak i saken:

- For saker vedtatt innenfor rådmannens delegasjon, iverksettes vedtakene i henhold til de ansvarsområdene rådmannen selv har bestemt.

- For saker som vedtas av folkevalgte organer, er rådmannen ansvarlig for at vedtak blir iverksatt (i hht. kommunelov §23 nr.2).

- Habilitet i saksbehandlingen:

Forvaltningsloven gir bestemmelser som skal sikre **habilitet ved tilretteleggingen** av grunnlaget for en avgjørelse, og for å sikre **habilitet ved selve avgjørelsen**. Bestemmelsene gjelder både for den enkelte ansatte og for enhver annen som utfører tjeneste eller arbeid for kommunen – herunder de folkevalgte (**Forvaltningslov §§6-10**).

- Åpenhet i saksbehandlingen:

- Offentleglova gir bestemmelser om offentlighetens rett til innsyn i dokumenter (**offentleglova kapitlene 1, 2, 4 og 5**) og om hvilke informasjonen i dokumenter som skal unntas offentlighet (**offentleglova kapittel 3**).

- Forvaltningsloven gir bestemmelser om hvilke opplysninger som skal være taushetsbelagte - altså opplysninger som ikke skal uttales i det offentlige rom (**forvaltningslov §13**).

- Kommuneloven gir bestemmelser om når møter i folkevalgte organ skal/kan lukkes (**kommunelov §31**).

Risiko/indikasjoner for avvik/svakheter innen området:

Saksbehandlingen skal bl.a. sørge for at de berørte og offentligheten for øvrig har tillit til de avgjørelser som fattes. Videre skal saksbehandlingen gjennomføres slik at lokaldemokratiet får virke slik det er forutsatt ved forvaltningen av offentlige oppgaver.

Det er alltid en risiko for at saksbehandlingen både bevisst eller ubevisst kan være utsatt for avvik i forhold til kravene som bl.a. stilles til forberedelsene, vedtakskompetansen, vedtakseffektiveringene, habilitet og åpenhet i saksbehandlingen.

Noen problemstillinger innen området:

- Er saksopplysningenes omfang, presisjon og relevans i tråd med krav til forsvarlig saksutredning – og gir saksutredningens innhold en relevant bakgrunn for den innstilling som følger saken og for det vedtak som fattes i saken?
- Avgjøres saker på riktig politisk/administrativt nivå i hht. kommunelovens bestemmelser om vedtakskompetanse og i hht. kommunestyrets delegasjon av fullmakter?
- Har kommunen rutiner som sikrer at vedtak iverksettes som forutsatt - etterleves rutineene?
- Etterleves reglene om habilitet i tilretteleggingen og i avgjørelsen av sakene?
- Er saksbehandlingen, og sakenes opplysninger gitt den åpenhet som kreves?

1.3 SELSKAPER SOM KAN UNDERLEGGES FORVALTNINGSREVISJON

1.3.1 Bra-Pro Lurøy kommunale Vta AS

Noen sentrale kriterier vedr. selskapet:

- Aksjelov, anskaffelseslov
- Selskapsvedtekt.
- Eventuelle avtaler mellom selskapet og kommunen (tjenesteavtale, låneavtale m.v.).
- Selskapets egne interne styrende dokumenter samt ordninger for styring/kontroll/lederskap og saksbehandling.

Risiko/indikasjoner for avvik/svakheter vedr. selskapet:

Selskapet utfører ikke (?) kommunalt lovpålagte oppgaver.

På sin hjemmeside www.brapro.no opplyses bl.a. følgende:

Bedriften kan tilby personer som ikke kan få arbeid på det ordinære arbeidsmarkedet. Arbeidet skal bidra til å opprettholde og utvikle ressurser hos arbeidstakerne gjennom tilrettelagt arbeid og kvalifisering gjennom produksjon av varer og tjenester. Andre viktige oppgaver er sosial trening og motivering.

Målgruppe: Personer som har eller i nær framtid ventes å få innvilget varig uførepensjon, og som har behov for spesiell tilrettelegging og tett oppfølging.

Mål: Vårt mål er å skape meningsfylt og utviklende arbeid for den enkelte, slik at alle våre ansatte kan føle seg som samfunnsnyttige mennesker.

Vi skal respektere det enkelte menneskes integritet og egenverd uansett hans/hennes sykdom eller helseproblem. Vi skal ta individet i betraktning når arbeid/omsorg planlegges og gjennomføres.

Et helhetlig menneskesyn er en viktig forutsetning for kvalitet på tilbudet ved Bra-Pro as. Vi skal respektere fysiske, psykiske og åndelige behov. Ansatte og brukere må samhandle som likeverdige partnere med ulik erfaring og bakgrunn.

Brukere og deres pårørende, våre kunder og samarbeidspartnere, skal kunne stole på vår taushetsplikt og en korrekt opptreden fra vår side. Alle skal føle vår tillit og at vi ikke misbruker andres tillit.

Tabellen viser utdrag fra selskapets driftsregnskap:

Resultat (mill. kr.)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sum driftsinntekter							3,4	3,3	3,4	3,6	
Vareforbruk							0,5	0,3	0,3	0,3	
Lønn							1,9	2,2	2,1	2,2	
Avskrivninger							0,1	0,2	0,2	0,2	
Andre driftskostnader							0,6	0,7	0,5	0,6	
Driftsresultat							0,2	0,0	0,3	0,4	0,0
Sum finansposter							0,0	0,0	0,0	0,0	
Resultat før skatt							0,2	0,0	0,3	0,4	0,0
Skatt og ekstraord. poster							0,0	0,0	0,0	0,0	
Årsresultat							0,2	0,0	0,3	0,4	0,0

(kilde: purehelp.no)

Tabellen viser utdrag fra selskapets balanse:

Balanse (mill. kr.)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sum anleggsmidler							2,1	2,3	2,1	1,9	
Sum omløpsmidler							0,9	1,1	1,3	1,7	
Sum eiendeler							3,0	3,3	3,5	3,6	0,0
Sum egenkapital							2,6	2,6	2,9	3,3	
Sum langsiktig gjeld							0,0	0,3	0,1	0,0	
Sum kortsiktig gjeld							0,4	0,5	0,4	0,4	
Sum gjeld og egenkapital							3,0	3,3	3,5	3,6	0,0

(kilde: purehelp.no)

Noen problemstillinger vedr. selskapet:

Analysen frembringer ingen spesifikke informasjoner om avvik/svakheter eller spesielle risikoområder i selskapets forvaltning som kan gi grunnlag for problemstillinger til en eventuell forvaltningsrevisjon.

Eventuelle problemstillinger av mer generell karakter kan defineres, eksempelvis:

- Etterlever selskapet kravene i aksjelov og selskapsvedtekt.
- I hvilken grad evner selskapet å utvikle og å gjennomføre strategier, planer og mål?

1.3.2 Helgeland Avfallsforedling IKS (HAF)

Noen sentrale kriterier vedr. selskapet:

- Lov om interkommunale selskaper, forurensningslov, anskaffelseslov
- Selskapsvedtekt.
- Eventuelle avtaler mellom selskapet og kommunen (tjenesteavtale, låneavtale m.v.).
- Selskapets egne interne styrende dokumenter samt ordninger for styring/kontroll/lederskap og saksbehandling.

Risiko/indikasjoner for avvik/svakheter vedr. selskapet:

Selskapet utfører kommunalt lovpålagte oppgaver innen husholdningsrenovasjon.

Kostnadsdelingen mellom selskapets – og datterselskapets (jfr. kap. 1.3.3) - håndtering av husholdningsavfall og annet avfall utgjør i sin natur en spesiell risiko for avvik/svakhet i selskapets forvaltning.

I selskapets årsberetning 2014 opplyses bl.a. følgende:

Helgeland Avfallsforedling IKS (HAF) er et interkommunalt selskap eid av kommunene Hemnes, Nesna, Lurøy, Rana, Rødøy og Træna. Selskapet håndterer renovasjon og septikbehandling for eierkommunene, inkludert felles fyllplass. Det er tvungen renovasjon i alle eierkommunene. HAF

har sin administrasjon og fyllplass i Rana Kommune. Fyllplassen ble fra 1.7.2009 stengt for deponering av nedbrytbart avfall.

Pr 31.12.2014 er det 13 ansatte inkludert 1 lærling i selskapet, derav 4 kvinner. I styret er det 3 menn og 2 kvinner. Styret har ut fra en vurdering ikke funnet det nødvendig å iverksette spesielle tiltak med hensyn til likestilling.

På sin [nettside](#) opplyser selskapet bl.a. følgende om som miljøpolitikk:

- **HAF IKS** skal fremstå som en ledende miljøbedrift på Helgeland. Helse, miljø og sikkerhet skal være bærebjelker i selskapene og er overordnet økonomiske krav. Klimaregnskapet skal være det viktigste styringsverktøy for valg av transport og behandlingsløsninger.
- **HAF IKS** skal tilfredsstillende nåværende og kommende oppdateringer i Miljøfyrtårns kravlister: Krav til alle bransjer, krav til gjenvinningsbedrift og krav til kontorvirksomhet. HAF IKS skal med systematisk forbedringsarbeid fortsatt være et Miljøfyrtårn.
- **HAF IKS** skal på alle områder operere i henhold til gjeldende lover og forskrifter.
- **Bedriftens miljøutfordringer** skal løses ved nært samarbeide mellom ledelse, ansatte, myndigheter og andre interesserte .
- **Alle innkjøp** av varer og tjenester skal ha en grønn profil. Informasjonsleder utarbeider mal for innkjøp som gjøres kjent i organisasjonen. Der alternativer finnes, skal miljøvennlige produkter foretrekkes.
- **HAF IKS** skal i egen produksjon fokusere på minst mulig bruk av ikke fornybar energi. Det skal arbeides aktivt med energisparing, utnyttelse av egenprodusert energi og med å ta i bruk energityper som er minst mulig skadelig for det ytre miljø.
- **HAF IKS** skal tilstrebe minst mulig utslipp av miljøfarlige stoffer i naturen. Rensing av sigevann og muligheter for ytterligere reduksjon i metangassutslipp skal utredes.
- **HAF IKS** skal være foregangsbedrift når det gjelder å redusere mengden avfall samt sortere og gjenvinne avfall fra egen virksomhet.
- **Informasjon** og veiledning til kunder skal prioriteres. Alle typer klager på egne ansatte eller innleide entreprenører skal behandles seriøst og så raskt som overhode mulig.

Tabellen nedenfor viser utdrag fra selskapets driftsregnskap.

Tallene viser jevnt stigende driftsinntekter samt årsresultater som varierer i intervallet 0 – 4 mill.

Selskapet er etablert av kommunene for å håndtere husholdningsavfall som etter forurensningsloven er et selvkostområde hvilket innebærer at «... kostnadene skal fullt ut dekkes inn gjennom gebyrene.» (forurensningslov §34). Det kan ha interesse å få avklart i hvilken grad selskapets årsoverskudd (og opptjente egenkapital, jfr. også balansen nedenfor) skal komme husholdningsgebyrene til gode – spørsmål er neppe egnet til en forvaltningsrevisjon, men kan kanskje avklares fra kommunens revisor.

Resultatregnskap, mill. kr.	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sum driftsinntekter	36,6	39,1	43,0	45,2	46,2	50,2	52,6	54,4	53,0	58,2	
Vareforbruk	0,7	0,8	0,9	0,5	0,5	0,4	1,0	0,8	0,7	0,9	
Lønn	5,4	5,7	5,7	6,7	7,0	7,3	7,7	7,8	8,9	9,3	
Avskrivninger	4,3	4,8	5,2	5,3	5,4	5,5	5,0	4,9	5,3	5,2	
Andre driftskostnader	23,6	26,8	29,9	31,7	34,0	34,7	37,6	37,4	37,2	41,7	
Driftsutgifter	34,0	38,1	41,7	44,2	46,9	47,9	51,2	50,8	52,1	57,1	0,0
Driftsresultat	2,6	1,0	1,3	1,0	-0,7	2,3	1,4	3,6	0,9	1,1	0,0
Finansinntekter	0,3	0,2	1,0	2,8	0,7	1,8	2,0	0,9	0,9	1,7	
Finanskostnader	0,5	0,6	0,9	1,0	0,4	1,6	0,7	0,5	0,3	0,5	
Sum finansposter	-0,2	-0,4	0,1	1,8	0,3	0,2	1,4	0,3	0,5	1,2	0,0
Resultat før skatt	2,4	0,6	1,4	2,8	-0,4	2,5	2,7	3,9	1,5	2,3	0,0
Skatt og ekstraord. poster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0
Årsresultat	2,4	0,6	1,4	2,8	-0,4	2,5	2,7	3,9	1,5	2,0	0,0

Tabellene nedenfor viser utdrag fra selskapets balanse.

Balanseregnskap, mill. kr.	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Eiendeler											
Fast eiendom	17,7	13,4	11,8	10,2	10,0	13,4	11,5	12,8	14,8	19,2	
Maskiner/inventar	3,1	6,3	5,9	5,6	7,6	6,1	5,9	6,0	7,7	8,7	
Finansielle anleggsmidler	2,5	5,1	5,2	5,6	6,2	5,1	5,7	5,7	5,7	5,7	
Andre anleggsmidler	9,8	8,6	8,8	8,8	8,2	7,1	7,5	5,8	0,0	0,0	0,0
Sum anleggsmidler	33,1	33,4	31,7	30,2	32,0	31,7	30,5	30,3	28,1	33,6	
Kundefordringer	1,6	2,3	1,9	1,9	2,0	2,1	2,2	3,9	1,8	3,4	
Kassebeholdning	3,8	0,7	3,1	4,1	0,3	12,9	14,7	13,6	13,3	19,3	
Andre omløpsmidler	2,6	2,5	2,6	2	3,1	1,5	3,9	4,9	4,2	3,9	0,0
Sum omløpsmidler	8,0	5,5	7,6	8,0	5,4	16,5	20,7	22,3	19,4	26,6	
Sum eiendeler	41,1	38,9	39,3	38,2	37,4	48,2	51,2	52,6	47,5	60,2	0,0

Balanseregnskap, mill. kr.	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Egenkapital og gjeld											
Innskutt egenkapital											
Opptjent egenkapital											
Sum egenkapital	14,0	14,7	16,1	18,9	18,5	21,1	23,7	27,6	29,1	31,2	
Langsiktig gjeld	21,5	18,8	16,1	13,4	12,0	20,8	17,4	13,9	10,4	16,4	
Konserngjeld, ansvarlig lån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Annen langsiktig gjeld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Sum langsiktig gjeld	21,5	18,8	16,1	13,4	12,0	20,8	17,4	13,9	10,4	16,4	0,0
Kassekreditt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Leverandørgjeld	4,0	2,5	4,2	3,1	4,7	4,5	8,0	9,2	6,3	9,2	
Annen kortsiktig gjeld	1,6	2,9	2,9	2,8	2,2	1,8	2,2	1,9	1,6	3,3	0,0
Sum kortsiktig gjeld	5,6	5,4	7,1	5,9	6,9	6,3	10,1	11,1	7,9	12,6	
Sum gjeld og egenkapital	41,1	38,9	39,3	38,2	37,4	48,2	51,2	52,6	47,5	60,2	0,0

Selskapet har eiere samt eierinteresser i andre selskaper slik det fremgår nedenfor.

Eiere pr. 31.12.	(%)	Eierinteresser:	Eierandel %
Rana	47,6		
Hemnes	14,3	Retura HAF AS	100,00 Avfallshåndtering
Nesna	9,5	Ecopro AS	13,00 Behandle våtorganisk avfall (indirekte private eiere 24,9%)
Træna	9,5		
Lurøy	9,5		
Rødøy	9,5		
	100,0		

Noen problemstillinger vedr. selskapet:

Analysen frembringer ingen spesifikke informasjoner om avvik/svakheter i selskapets forvaltning som kan gi grunnlag for problemstillinger til en eventuell forvaltningsrevisjon. Imidlertid utgjør kostnadsfordelingen mellom den lovpålagte renovasjonen (husholdningsavfall) og annet avfall en spesiell risiko der følgende problemstilling kan være relevant for en forvaltningsrevisjon:

- Har konsernet tilstrekkelig system og rutiner som sikrer riktig kostnadsdeling mellom håndteringen av husholdningsavfall og annet avfall?

Eventuelle problemstillinger av mer generell karakter kan defineres, eksempelvis:

- Etterlever selskapet kravene i lov om interkommunale selskaper og selskapsvedtekt.
- I hvilken grad evner selskapet å utvikle og å gjennomføre strategier, planer og mål?

1.3.3 Retura HAF AS

Noen sentrale kriterier vedr. selskapet:

- Aksjelov, anskaffelseslov
- Selskapsvedtekt.
- Eventuelle avtaler mellom selskapet og kommunen (tjenesteavtale, låneavtale m.v.).

- Selskapets egne interne styrende dokumenter samt ordninger for styring/kontroll/lederskap og saksbehandling.

Risiko/indikasjoner for avvik/svakheter vedr. selskapet:

Selskapet utfører ikke kommunalt lovpålagte oppgaver.

Selskapet er 100% eid av HAF IKS og opplyser bl.a. følgende på sin hjemmeside www.returahaf.no:

Retura HAF AS tilbyr alle typer renovasjonstjenester til institusjoner, bedrifter og private i kommunene Hemnes, Lurøy, Nesna, Rana, Rødøy og Træna.

Formålet til selskapet er:

Å være en foretrukket totalleverandør for bedrifter og institusjoner på Helgeland gjennom egen kompetanse og kapasitet eller gjennom allianser med andre.

Å tilby for salg eller leie det utstyr som er mest hensiktsmessig for å løse avfallshåndteringen for kunden.

Å være et konsultativt organ for kundene i avfallsspørsmål og bidra til miljøvennlig løsning av slike.

Tabellen viser utdrag av selskapets driftsregnskap:

Resultatregnskap, mill. kr.	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sum driftsinntekter	6,9	8,0	8,9	11,6	15,4	16,5	16,7	17,5	16,1	18,9	
Sum driftsutgifter	6,3	6,8	7,4	9,1	12,0	13,5	14,6	15,5	15,4	18,4	0,0
Driftsresultat	0,6	1,2	1,5	2,4	3,4	3,0	2,2	2,0	0,7	0,6	
Sum finansposter	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat før skatt	0,6	1,3	1,6	2,6	3,4	3,1	2,3	2,0	0,7	0,6	
Skatt og ekstraord. poster	-0,2	-0,4	-0,5	-0,7	-1,0	-0,9	-0,6	-0,6	-0,2	0,3	0,0
Årsresultat	0,4	0,9	1,1	1,9	2,4	2,2	1,6	1,4	0,5	0,9	

Tabellen viser utdrag av selskapets balanse:

Balanseregnskap, mill. kr.	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sum anleggsmidler	0,4	0,5	0,8	1,4	2,7	2,3	4,7	6,0	5,0	4,3	
Sum omløpsmidler	1,9	3,4	3,7	3,5	6,2	5,5	5,2	7,5	6,3	6,2	
Sum eiendeler	2,3	3,9	4,4	4,9	8,9	7,8	9,9	13,5	11,4	10,6	0,0
Sum egenkapital	1,3	1,6	0,6	2,0	3,0	3,6	4,7	6,2	6,0	6,0	
Sum langsiktig gjeld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	1,6	2,8	2,1	0,9	
Sum kortsiktig gjeld	1,0	2,3	3,8	2,9	5,0	4,2	3,5	4,5	3,2	3,7	
Sum gjeld og egenkapital	2,3	3,9	4,4	4,9	8,9	7,8	9,9	13,5	11,4	10,6	0,0

Noen problemstillinger vedr. selskapet:

Analysen frembringer ingen spesifikke informasjoner om avvik/svakheter eller spesielle risikoområder i selskapets forvaltning som kan gi grunnlag for problemstillinger til en eventuell forvaltningsrevisjon.

Eventuelle problemstillinger av mer generell karakter kan defineres, eksempelvis:

- Etterlever selskapet kravene i lov om aksjeselskaper og i selskapsvedtekt.
- I hvilken grad evner selskapet å utvikle og å gjennomføre strategier, planer og mål?

1.3.4 Indre Helgeland Regionråd (§27)

Noen sentrale kriterier vedr. samarbeidet:

- Kommunelov §27
- Samarbeidets vedtekt.
- Eventuelle avtaler mellom samarbeidet og kommunen (tjenesteavtale m.v.).
- Samarbeidets egne interne styrende dokumenter samt ordninger for styring/kontroll/lederskap og saksbehandling.

Risiko/indikasjoner for avvik/svakheter vedr. samarbeidet:

Analysen kjenner ikke til om samarbeidet utfører kommunalt lovpålagte oppgaver.

Noen problemstillinger vedr. samarbeidet:

Analysen finner ingen særlige innfallsvinkler for å avdekke indikasjoner på avvik/svakheter eller særlige risikoområder for avvik/svakheter.

Eventuelle problemstillinger av mer generell karakter kan defineres, eksempelvis:

- Etterlever samarbeidet kravene i kommunelov og samarbeidets vedtekt.
- I hvilken grad evner samarbeidet å utvikle og å gjennomføre strategier, planer og mål?

1.3.5 Indre Helgeland Kontrollutvalgssekretariat (§27)

Noen sentrale kriterier vedr. samarbeidet:

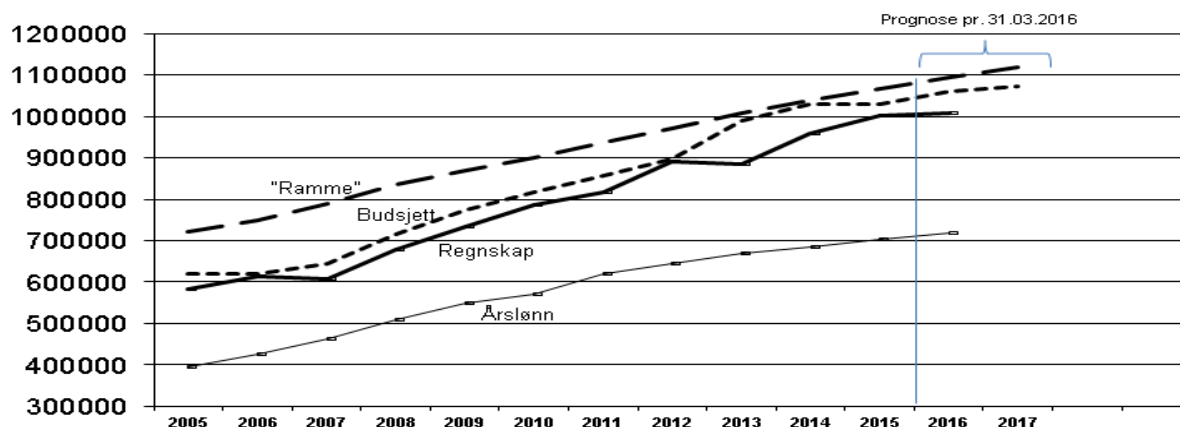
- Kommunelov §27 og §77
- Samarbeidets vedtekt.
- Eventuelle avtaler mellom samarbeidet og kommunen (tjenesteavtale m.v.).
- Samarbeidets egne interne styrende dokumenter samt ordninger for styring/kontroll/lederskap og saksbehandling.

Risiko/indikasjoner for avvik/svakheter vedr. samarbeidet:

Samarbeidet utfører kommunalt lovpålagt oppgave ved å forestå sekretariatstjeneste til kontrollutvalget i henhold til kommunelov §77.

Samarbeidet utfører sekretariatstjenesten til kontrollutvalgene i kommunene: Grane, Hattfjelldal, Hemnes, Lurøy, Nesna, Rana og Vefsn.

Samarbeidet viser til følgende driftsøkonomi:

Noen problemstillinger vedr. samarbeidet:

Analysen finner ingen særlige innfallsvinkler for å avdekke indikasjoner på avvik/svakheter eller særlige risikoområder for avvik/svakheter.

Eventuelle problemstillinger av mer generell karakter kan defineres, eksempelvis:

- Etterlever samarbeidet kravene i kommunelov og samarbeidets vedtekt.
- I hvilken grad evner samarbeidet å utvikle og å gjennomføre strategier, planer og mål?

1.4 ØVRIGE MOMENTER VED KOMMUNENS EIERSKAP

I møte 18.02.2016 gav KU følgende innspill til denne analysen:

A. Sekretær ble anmodet om å få kvalitetssikret fullstendigheten i oppstillingen av kommunens eierskap.

Analysens kommentar:

KU-sekretær har mottatt ajourføring fra rådmannen slik at «eierskapsoversikten» i kapittel 1.1 nå skal være nokså komplett.

2. OPPSUMMERING AV ANALYSENS INDIKASJONER/RISIKO FOR AVVIK/SVAKHETER

Selskapskontroll kan gjennomføres

- enten i form av «**eierskapskontroll**» (dvs. å undersøke kommunens forvaltning av sine eierskap) - dette er en obligatorisk oppgave for kontrollutvalget,
- eller i form av «**forvaltningsrevisjon**» (dvs. å undersøke selskapets forvaltning av sine oppgaver og sitt ansvar) - dette er en frivillig oppgave for kontrollutvalget.

For de fleste områdene, selskapene og temaene er det angitt at det kan foreligge generell risiko for avvik/svakhet i forvaltningen og det er gitt eksempler på problemstillinger til det enkelte kapittel som kan legges til grunn for eventuell selskapskontroll.

Andre problemstillinger kan også være relevante.

Det kan være relevant for kontrollutvalget å se nærmere på bl.a. følgende områder, selskaper og tematikk som eventuelt grunnlag for selskapskontroll:

- Kapittel 1.2 (selskapsovergripende funksjoner) omhandler de generelle forvaltningsmessige prinsippene som må fungere i kommunen for å sikre forsvarlig forvaltning av sine eierskap.
- Kapittel 1.3.2 (HAF IKS) som bl.a. viser til at kostnadsdelingen i HAF IKS mellom selskapets – og datterselskapets (jfr. kap. 1.3.3) - håndtering av husholdningsavfall og annet avfall i sin natur utgjør en spesiell risiko for avvik/svakhet i selskapets forvaltning.

- - - - -